

KONVENCIJA O GRAĐANSKOM POSTUPKU IZ 1954.*¹ (IZVACI)

I. Dostavljanje sudskih i izvansudskih pismena

Članak 1.

U građanskim i trgovačkim stvarima, dostavljanje pismena upućenih osobama koje se nalaze u inozemstvu, upućuje se u državama ugovornicama na zahtjev konzula države moliteljice tijelu koje odredi zamoljena država. Zahtjev u kojem se navodi tijelo o čijem se dostavljenom pismenu radi, navodi ime i svojstvo stranaka, adresu primaoca kao i vrstu dostavljenog pismena, treba biti sastavljen na jeziku zamoljenog tijela. To tijelo dostavlja konzulu ispravu koja dokazuje dostavu ili navodi razloge zbog kojih dostava nije mogla biti izvršena.

Sve poteškoće što su nastale povodom konzulovog zahtjeva uređuju se diplomatskim putem.

Svaka država ugovornica može zahtijevati saopćenjem upućenim drugim državama ugovornicama da očekuje da joj se zahtjev o dostavljanju, što se treba izvršiti na njenom području i sadrži podatke iz stavka 1, upućuje diplomatskim putem.

Prethodne odredbe ne sprečavaju da se dvije države ugovornice sporazume o dozvoljavanju neposrednog prometa između njihovih tijela.

Članak 2.

Dostavljanje obavlja nadležno tijelo koje je nadležno po propisima zamoljene države. To tijelo, osim u slučajevima predviđenim u članku 3, može se ograničiti na dostavljanje dokumenta primaocu koji ga dobrovoljno prima.

Članak 3.

Zahtjevu se u dva primjerka prilažu dokumenti koji se dostavljaju.

Ako je dokument koji se dostavlja sastavljen na jeziku zamoljenog tijela ili na jeziku dogovorenom između dvije interesirane države, ili ako je popraćen prijevodom na jedan od tih jezika, zamoljeno tijelo dostavlja dokument onako kako je u njenom unutrašnjem pravu propisano slično

* Redakcijski pročišćeni tekst. Konvencija je objavljena u Sl. l. bivše FNRJ MU 6/1962. Notifikacijom o sukcesiji Hrvatska je postala strankom Konvencije 8. listopada 1991. (NN MU 4/1994).

¹ Prema podacima od 27. lipnja 2000., konvenciju su ratificirale slijedeće države: Austrija, Belgija, Danska, Finska, Francuska, Italija, Japan, Kina (samo Macao), Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Portugal, Španjolska, Švedska i Švicarska. Prema podacima od 27. lipnja 2000., konvenciji su pristupile slijedeće države: Argentina, Armenija, Bjelarus, Bosna i Hercegovina, Češka, Egipat, Hrvatska, Izrael, Kirgistan, Latvija, Libanon, Mađarska, Makedonija, Maroko, Moldova, Poljska, Rumunjska, Rusija, Slovačka, Slovenija, Surinam, Sveta Stolica, Turska, Ukrajina i Uzbekistan.

dostavljanje, ili u posebnom obliku ako to nije protivno njezinom pravu. Ako takva želja nije izražena, zamoljeno tijelo prvo pokušava dokument dostaviti po članku 2.

Ako ne postoji drugačiji sporazum, prijevod što ga predviđa prethodni stavak, ovjerava zakleti diplomatski ili konzularni predstavnik države moliteljice ili zakleti prevoditelj zamoljene države.

Članak 4.

Dostavljanje predviđeno člancima 1, 2. i 3, može se odbiti samo ako država na čijem području se ono treba izvršiti ocijeni da je takve prirode da ugrožava njezin suverenitet ili sigurnost.

Članak 5.

Dostavljanje se dokazuje potvrdom o prijemu koju datira i ovjerava primalac ili uvjerenjem tijela zamoljene države iz kojeg se razabire činjenica, oblik i datum dostavljanja.

Potvrda prijema ili uvjerenje stavlja se na jedan od dva primjeraka dokumenta što se dostavlja ili mu se prilaže.

Članak 6.

Odredbe prethodnih članaka ne protive se:

- 1) mogućnosti upućivanja dokumenata poštom neposredno interesiranim koji se nalaze u inozemstvu;
- 2) mogućnost da interesirani mogu ostvariti neposredno dostavljanje putem sudskog službenika ili drugog nadležnog službenika zemlje u koju treba dostaviti;
- 3) mogućnost da svaka država može ostvariti dostavljanje osobi što se nalazi u inozemstvu neposredno putem svojih diplomatskih ili konzularnih predstavnika.

U svakom od tih slučajeva predviđena mogućnost postoji samo ako je dozvoljavaju konvencije zaključene između interesiranih država, a ako nema takvih konvencija, ako se država na čijem području treba izvršiti dostavljanje tome ne protivi. Ta država se ne može protiviti dostavljanju prema stavci 1, br. 3, ako se dokument treba dostaviti bez prinude pripadniku države moliteljice.

Članak 7.

Za dostavljanje ne mogu se nametnuti nikakve naknade ni troškovi.

Međutim zamoljena država, ako nije drugačije ugovoreno, ima pravo tražiti naknadu izdataka koji su nastali dostavljanjem posredstvom sudskog službenika ili, u slučajevima iz članka 3, primjenom posebnog oblika.

II. Zamolnice

Članak 8.

U građanskim i sudskim predmetima, sudska vlast države ugovornice može se, suglasno svom pravu, obratiti zamolnicom nadležnoj vlasti druge države ugovornice i od nje zatražiti da u svom djelokrugu izvrši procesnu radnju ili drugu sudsku radnju.

Članak 9.

Zamolnice dostavlja konzul države moliteljice onoj vlasti koju naznači zamoljena država. Ta vlast dostavlja pismeno kojim se utvrđuje postupanje po zamolnici ili naznačuje okolnost koja sprečava postupanje.

Sve teškoće koje se mogu javiti pri takvom dostavljanju rješavaju se diplomatskim putem.

Svaka država ugovornica može izjavom upućenom drugim državama ugovornicama tražiti da joj se zamolnice što ih treba izvršiti na njenom području, dostavljaju diplomatskim putem.

Prethodne odredbe ne isključuju sporazum dviju država ugovornica o dozvoljavanju dostavljanja zamolnica neposredno između njihovih vlasti.

Članak 10.

Ako protivno nije ugovoreno, zamolnica treba biti sastavljena na jeziku zamoljene vlasti ili na jeziku koji je sporazumno određen između dvije interesirane države, ili u prijevodu na jedan od tih jezika, s tim da prijevod treba ovjeriti diplomatski ili konzularni predstavnik države moliteljice ili zakleti tumač zamoljene države.

Članak 11.

Sudska vlast kojoj je upućena zamolnica dužna joj je udovoljiti i pri tome upotrijebiti ista prinudna sredstva kao pri izvršenju zahtjeva za pravnu pomoć zamoljene države ili zahtjeva interesirane strane postavljenim u tu svrhu. Te prinudne mjere ne trebaju se primijeniti ako se stranke u sporu osobno pojave.

Vlast moliteljice obavještava se, ako traži, o danu i mjestu poduzimanja izvršenja tražene mjere, kako bi zainteresirana stranka mogla biti prisutna.

Izvršenje zamolnice može se odbiti samo:

- 1) ako nije utvrđena autentičnost isprave;
- 2) ako izvršenje zamolnice u zamoljenoj državi ne ulazi u djelokrug sudske vlasti;
- 3) ako država u kojoj bi se trebalo izvršiti, smatra da je ono takve vrste da šteti njenoj suverenosti ili sigurnosti.

Članak 12.

U slučaju nenadležnosti zamoljene vlasti, zamolnice se dostavlja po službenoj dužnosti nadležnoj sudskoj vlasti iste države prema propisima što ih utvrđuje njeno pravo.

Članak 13.

U svim slučajevima u kojima zamoljena vlast nije udovoljila izvršenju zamolnice, ona o tome treba bez odlaganja obavijestiti vlast moliteljice navođenjem, u slučaju iz članka 11, razloge zbog kojih je odbijeno izvršenje zamolnice, te u slučaju iz članka 12, navođenjem vlasti kojoj je ta zamolnica ustupljena.

Članak 14.

Sudska vlast, što se tiče oblika postupanja, primjenjuje pri izvršavanju zamolnice pravo svoje zemlje.

Međutim dopušta se, na traženje vlasti moliteljice, postupanje na posebni način, ukoliko takav oblik nije protivan zakonodavstvu zamoljene države.

Članak 15.

Odredbe prethodnih članaka ne isključuju mogućnost da svaka država neposredno izvršava zamolnice putem svojih diplomatskih ili konzularnih predstavnika, ako to dozvoljavaju konvencije zaključene između interesiranih država ili ako se tome ne protivi država na čijem području treba izvršiti zamolnicu.

Članak 16.

Pri izvršenju zamolnice ne naplaćuju se takse ili troškovi bilo koje vrste.

Ipak, ako drugačije nije ugovoreno, zamoljena država može od države moliteljice tražiti naknadu isplaćenu svjedocima i vještacima kao i izdatke nastale djelatnošću izvršnog službenika koji su bili potrebni zbog toga što svjedoci nisu dobrovoljno pristupili, ili troškova nastalih eventualnom primjenom članka 14, stavak 2.

III. Cautio judicatum solvi

Članak 17.

Državljanima jedne države ugovornice koji imaju prebivalište u jednoj od tih država te se pojavljuju kao tužitelji ili intervenijenti pred sudovima neke druge takve države, ne može se, zbog toga što su stranci ili što nemaju prebivalište ili boravište u toj državi, nametnuti nikakva kaucija ili polog, ma pod kakvim nazivom.

Isto pravilo se primjenjuje na plaćanja koja bi se tražila od tužitelja ili intervenijenta radi osiguranja sudskih troškova.

Primjenjuju se i dalje konvencije kojima su države ugovornice ugovorile za svoje državljanine oslobađanja od kaucije judicatum solvi ili od uplate sudskih troškova.

Članak 18.

Odluke o plaćanju parničnih troškova i izdataka, izrečene u jednoj državi ugovornici protiv tužitelja ili intervenijenta koji su oslobođeni od kaucije, polaganja ili plaćanja po članku 17, stavak 1. i 2, ili po pravu države u kojoj je postupak pokrenut, proglašava ih se, na zahtjev postavljen diplomatskim putem, besplatno izvršnim u svakoj drugoj državi ugovornici.

Isto se pravilo primjenjuje na sudske odluke kojima su naknadno određeni procesni troškovi.

Prethodne odredbe ne isključuju sporazum dviju država ugovornica o tome da zahtjev za izdavanje dozvole izvršnosti neposredno podnese interesirana stranka.

Članak 19.

Odluke o troškovima i izdacima proglašavaju se izvršnim bez saslušanja stranaka, s tim da osuđena stranka može naknadno izjaviti žalbu u skladu sa zakonodavstvom zemlje gdje se traži izvršenje.

Nadležna vlast za odlučivanje o zahtjevu za proglašenje izvršnosti, ograničava se na ispitivanja:

- 1) je li prema pravu države u kojoj je odluka donesena, primjerak odluke ispunjava potrebne pretpostavke što se tiče autentičnosti;
- 2) je li prema istom tom pravu odluka postala pravomoćna ;
- 3) je li dispozitiv odluke sastavljen na jeziku zamoljene vlasti, na jeziku ugovorenom između dvije interesirane države ili je popraćen prijevodom na jedan od navedenih jezika te, ako drugačije nije ugovoreno, ovjеровljen po diplomatskom ili konzularnom predstavniku države moliteljice ili po zakletom prevodiocu zamoljene države.

Za ispunjenje pretpostavaka iz stavka 2, br. 1. i 2, dovoljna je izjava nadležne vlasti države moliteljice o pravomoćnosti odluke ili predočenje odgovarajućeg ovjerenog dokumenta koji utvrđuje pravomoćnost. Nadležnost navedene vlasti, ako ne postoji suprotni sporazum, potvrđuje najviši službenik pravosudne uprave države moliteljice. Navedena izjava i potvrda sastavljaju se i prevode po odredbi stavka 2, toč. 3.

Nadležna vlast za odlučivanje o zahtjevu za izjavu o izvršnosti određuje ukoliko to stranke istovremeno traže, visinu troškova za u stavku 2, br. 3 navedenih potvrda, prijevoda i ovjera. Ti troškovi smatraju se parničnim troškovima i izdacima.

IV. Besplatna sudska pomoć

Članak 20.

Državljanima svake države ugovornice pruža se besplatna sudska pomoć u građanskim i trgovačkim predmetima u drugim državama ugovornicama, u skladu s njihovim zakonodavstvom, kao i državljanima tih država.

Odredbe prethodnog stavka primjenjuju se u državama u kojima postoji sudska pomoć u upravnim predmetima i u slučajevima koji se podnose nadležnim sudovima za te predmete.

Članak 21.

Uvjerenje ili izjavu o siromaštvu u svim slučajevima izdaju ili primaju vlasti strančevog redovnog boravišta, a ako takvog nema, trenutačnog boravišta. Ako ta vlast nije nijedne države ugovornice i ako ona takva uvjerenja ili izjave ne izdaje ili ne prima, dostaje uvjerenje ili izjava diplomatskog ili konzularnog predstavnika države kojoj stranac pripada.

Ako molitelj ne boravi u zemlji gdje je postavljen zahtjev, uvjerenje ili izjavu o siromaštvu besplatno ovjerava diplomatski ili konzularni predstavnik zemlje u kojoj se dokument podnosi.

Članak 22.

Nadležna vlast za izdavanje uvjerenja ili primanje izjave o siromaštvu može tražiti obavijesti od drugih država ugovornica o imovnom stanju molitelja.

Vlast koja odlučuje o zahtjevu za besplatnu sudsku pomoć ima pravo, u okviru svojih službenih ovlaštenja, ispitivati točnost priloženog uvjerenja, izjave i obavještenja, kao i tražiti, radi odgovarajućih razjašnjenja, dodatne obavijesti.

Članak 23.

Kada osoba bez sredstava boravi u drugoj zemlji a ne u onoj u kojoj je treba tražiti besplatnu sudsku pomoć može njen zahtjev za dobivanje sudske pomoći, zajedno s uvjerenjima i izjavama o siromaštvu kao i po potrebi s drugim dokaznim ispravama korisnim za obradu zahtjeva, konzul njene države predati nadležnoj vlasti za odlučivanje ili vlasti koju je označila država u kojoj se zahtjev treba podnijeti.

Gore navedene odredbe članka 9, stavaka 2, 3. i 4, te članka 10. i 12. koje se odnose na zamolnice, primjenjuju se na dostavljanje zahtjeva i njegovih priloga, radi dobivanja besplatne sudske pomoći.

Članak 24.

Ako je odobrena sudska pomoć državljaninu jedne države ugovornice, za dostavljanje u bilo kojem obliku, što se tiče postupka koji on vodi a treba se poduzeti u drugoj državi ugovornici, država moliteljica ne naknađuje nikakve troškove zamoljenoj državi.

V. Besplatno izdavanje izvoda o građanskom stanju

Članak 25.

Osobe bez sredstava koje su državljani jedne države ugovornice mogu pod istim pretpostavkama kao i domaći državljani dobivati besplatno izvode iz knjiga o građanskom stanju. Isprave potrebne za zaključenje braka besplatno ovjeravaju diplomatski ili konzularni predstavnici država ugovornica.